

โครงการวิจัยสุขภาวะกับการเป็นตลาดของภาษีเจริญ

โครงการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการจัดการสิ่งแวดล้อม การดูแลสุขภาพของตลาดและตลาดนัดในพื้นที่เขตภาษีเจริญ ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของตลาดและตลาดนัด และสังเคราะห์ข้อเสนอต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่สุขภาวะในเขตภาษีเจริญในประเด็นการสร้างสรรค์พื้นที่เพื่อสุขภาวะด้านอาหาร ดำเนินการสำรวจการจัดการสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของตลาดสด จำนวน 3 แห่ง และตลาดนัดชุมชน จำนวน 8 แห่ง สัมภาษณ์การบริหารจัดการตลาดและความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการเป็นตลาดจากเจ้าของ/ผู้บริหารตลาดจำนวน 5 คน ผู้ค้าจำนวน 135 คน และผู้ใช้บริการตลาดจำนวน 399 คน ดำเนินการโดย ผศ. วารุณี เฟโร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*

ผลการวิจัยพบว่า ตลาดในพื้นที่ภาษีเจริญมีการจัดการตามมาตรฐานตลาด ซึ่งแบ่งตลาดออกเป็น 3 ประเภท คือ **ตลาดประเภทที่ 1** เป็นตลาดที่มีโครงสร้างอาคารและเปิดดำเนินการเป็นประจำ ซึ่งในพื้นที่พบตลาดที่เข้าเกณฑ์ 3 แห่ง คือตลาดเจริญศรี ตลาดชัยฉิมพลี และตลาดแม่ศรีพยอม **ตลาดประเภทที่ 2** เป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร เปิดดำเนินการเป็นประจำ ประกอบด้วยตลาดที่มีการบริหารงานโดยเอกชน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ตลาดนัดปากซอยเพชรเกษม 42 ตลาดนัดซอยเพชรเกษม 58 ตลาดนัดซอยเพชรเกษม 52 และตลาดนัดถนนพุทธมณฑลสาย 1 และจำหน่ายบริเวณพื้นที่ของวัด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ตลาดนัดวัดโคกนอน ตลาดนัดวัดจันทร์ ตลาดนัดวัดรางบัว และตลาดนัดวัดประดู่ **ตลาดประเภทที่ 3** เป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร เปิดดำเนินการไม่เป็นประจำ มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายตลาดประเภทที่ 2 พบได้ในช่วงเทศกาลต่างๆ

สินค้าที่จำหน่ายในตลาดและตลาดชุมชน พบว่าผู้ค้าไปซื้อมาจากตลาดสด ร้านค้าส่ง โรงงาน จากนอกพื้นที่เขตภาษีเจริญ ทั้งจากเขตรอบนอก เช่น บางแค บางบอน รังสิต และจากปริมณฑล เขต เช่น นครปฐม ราชบุรี ไม่มีการจำหน่ายพืชผักผลไม้ที่ปลูกแบบเกษตรอินทรีย์เลย

พฤติกรรมการใช้บริการตลาดและตลาดนัดของผู้บริโภค พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการเดินเท้า และจะไปซื้อสินค้าที่ตลาดทุกวัน ส่วนสินค้าที่ซื้อบ่อยที่สุด คือ อาหารสด รองลงมาเป็นอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของตลาดและตลาดนัดในพื้นที่เขตภาษีเจริญ พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ และด้านผู้ค้า อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ความพึงพอใจด้านราคา อยู่ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของการใช้บริการตลาด พบว่าตัวแปรอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และตลาดที่ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจด้านราคา ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ตัวแปรอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และตลาดที่ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจด้านสถานที่ ที่ระดับความเชื่อมั่น .01 ตัวแปรอาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจด้านผู้ค้า ที่ระดับความเชื่อมั่น .001

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์สุขภาวะ ในความคิดเห็นของเจ้าของตลาด พบว่าในปัจจุบันเจ้าของตลาดได้ดำเนินการดูแลตลาดร่วมกับสำนักงานเขตในการดูแลความสะอาดและอาหารปลอดภัย เจ้าของตลาดสดจะมีความสนใจและพร้อมให้ความร่วมมือในการพัฒนาตลาดให้เป็นสถานที่จำหน่ายอาหารเครื่อง

บริโภคที่ปลอดภัย ในขณะที่ตลาดนัดชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือหากมีการร้องขอโดยไม่กระทบกับผู้ค้า ในขณะที่ผู้ค้ามีความเห็นว่าในปัจจุบันเจ้าของตลาดมีการดูแลควบคุมเรื่องของมาตรฐานตลาดอยู่แล้ว โดยทั้งเจ้าของตลาด ผู้ค้า และผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการพัฒนาตลาดให้เป็นพื้นที่สุขภาวะมีความสำคัญ และต้องการให้มีการปรับปรุงตลาดให้เป็นตลาดที่ขายอาหารทั้งปลอดสารพิษและอาหารทั่วไป โดยเห็นว่าเจ้าของตลาดควรดำเนินการร่วมกับผู้ค้าและหน่วยงานต่างๆ

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้เชิญเจ้าของตลาด บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมวางแผนการในพัฒนาตลาด และส่งเสริมให้ตลาดมีการนำสินค้าในชุมชนมาจัดจำหน่าย เพื่อเป็นการลดต้นทุน และลดราคาสินค้าได้

---

* ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สสส. ภายใต้แผนงานโครง การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อสุขภาวะ : กรณีนำร่องเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสยาม